

Džigten Sumgön ('Jig rten gsum mgon)

SAMA KAVATSUS

Gong tšik (*dgongs gcig*)

Koos Rigdzin Tšöki Drakpa (Rig 'dzin chos kyi grags pa) keerulisi punkte selgitava kommentaariga:

Pimedust hajutav lamp

(*Mun sel sgron me*)

Tiibeti keelest eesti keelde tõlkinud Kadri Raudsepp (tegemist on mustandiga)

2016

Lühike sissejuhatus

Džigten Sumgöni ('Jig rten gsum mgon) (1143-1217) väidetest koosnevat traktaati „Sama kavatsus“ (*dgongs gcig*), mille pani kirja tema õpilane Tšenga Šerab Džungne (Spyan snga shes rab 'byung gnas, 1187-1241), peetakse tiibeti budismi drikung kagjü koolkonna üheks tähtsaimaks õpetuseks, milles joonistuvad välja drikungi koolkonna filosoofilised eripärad. Siin on mitmeid intrigeerivaid seisukohti, mida paljud kuulsad teiste koolkondade õpetlased proovisid aegade jooksul ümber lükata (nt Sakja Pandita jt).

Käesolev juuretekst (hetkel esimese osa kolmkümmend väidet) koos kommentaariga on tõlgitud eelkõige selleks, et kõik need, kes kuulavad khenpo Tashi suulisi kommentaare, suudaks õpetaja antud selgitusi paremini mõista. Khenpo Tashi lõpetas seekord „Sama kavatsuse“ esimese osa kolmekümne väite selgitamise.

Kuigi tekst võib tunduda keeruline, oskab khenpo Tashi suurte mineviku-siddhade lugudele toetudes ja iseenda kogemuse kirjeldamise kaudu teha selle mõistetavaks igale kuulajale. Kindlasti pole see õpetus mõeldud vaid drikungi õpetusliini järgijatele – see on väärtuslik kõigile budismist huvitatutele. Haruldane võimalus oli kõigil kuulajail näha taas Khenpo Tashit, Drubwang Rinpoche õpilast, joogit, kes on kaksteist aastat oma elust veetnud koobastes mediteerides, kellel on ravitsejavõimed ja kõige ülem võime - igäühele võrdsel ja lõpmatul hulgal lahkuse ja hoolivuse jagamise võime.

Väga lühidalt tekstist:

Pealkiri viitab sellele, et Džigten Sumgöni ja Buddha kavatsus on üks ja seesama. Traktaat koosneb 152st vadžraväitest ('vadžra' tähendab muutumatut, kindlat tähendust) ja 46st lisas esitatud vadžraväitest. Tšenga Šerab Džungne jaotas need väited kaheksasse peatükki, mis on järgnevad:

1. Seadmuseratta oluliste punktide kokkuvõte (30 väidet).
2. Sõltuvusliku tekkimise oluliste punktide kokkuvõte (15 väidet).
3. Käitumisjuhiste (sh viis vannet) oluliste punktide kokkuvõte (20 väidet).
4. Bodhisattvatee oluliste punktide kokkuvõte (24 väidet).
5. Salajaste mantrate teadmishoidjate vannete oluliste punktide kokkuvõte (28 väidet).
6. Eriline vaade, meele arendamine ja käitumine (20 väidet).
7. Virgumise tulemuse alus (15 väidet).
8. Lisaväited (46 väidet).

I. osa: Seadmuseratta oluliste punktide kokkuvõte (30 väidet)

1. [Virgunu] õpetas kõigi nähtuste loomulikku olekut või seisundit

On öeldud: „Täiuslikult Virgunu õpetas eranditult kõigi nähtuste loomulikku seisundit.“
Kõiketeadja ja kõikenägev nägi kõikide nähtuste kõiki üksikuid tunnuseid nii, nagu nad on.
Ilma eksimusteta, lisaks mitte osaliselt, vaid täielikult.
[Virgunu teab], et nende loomulik olek või seisund on põhjus ja tagajärg, sõltuvuslikus seoses.
Kuumus ja põlemine [tekivad vaid] tulest.
See pole niiskuse ja märguse loomulik olek või seisund.
See ei teki sellest.
Kannatus ei teki voorusest, õnn mittevooruslikest tegudest.
Tagajärg tekib põhjusest.
Voorusele toetudes avaldub vili, saavutatakse õnn.
*Kimnara-kuninga Druma poolt palutud suutras*¹ on öeldud:
„Oh, auväärne, Sina, kes sa mõistad põhjusest sõltuvuslikkust.
Sul pole iial olnud kahe äärmuse vaadet,
oled alati õpetanud tegevuse vilja küpsemist.
Sulle, vaate pimedusest vabale, ma kummardan.“
Seega pole midagi muud, vaid põhjus ja tagajärg.
Kuigi Virgunu näitas mõistusega mõistetamatuid imetegusid, mis pole sellega kooskõlas,
näiteks nagu palju, mis saab üheks, või üks, mis muutub paljuku;
tulepõrgu, mis muutub lootsväljaks;
roiskunud hobusesööt, mis on imemaitsev ja muu selline.
Need kõik ilmuvad, kuna kõikide nähtuste loomulik olek või seisund on tühjus,
põhitingimuste ja põhjuse ning lisatingimuste, [nagu näiteks] õpilaste ning
asjaolude sõltuvuslikus koosmõjus.
Seda toimimisviisi mõistes mõistetakse eranditult kõigi nähtuste loomulikku seisundit.
Just see on selle suure kommentaari üldine mõte ja põhisisu.

2. 80 000 seadmusekuhja on virgumise teostamise meetod

On öeldud: „Kuigi seadmusekuhjasid on 84 000,
on need kui üks meetod virgumise teostamiseks,
nagu puusepa tööriistad või haigusi raviv rohi.
Kui isegi üks neist puudub, jääb vastav [töö] tegemata.
84 000 seadmusekuhja õpetati kui vastumürki teadvusega olendite 84 000 meeleplekile.
Ei ole olemas teist teed isiku (*gang zag*) virgumiseni jõudmisel.
Meeleplekkide juur on teadmatus.
Selle hülgamiseks tuleb [meelel lasta] harjuda mõistetest vaba tühjusega.

¹ *Mi'am ci'i rgyal po sdong pos zhus pa'i mdo.*

Seadmusekuhjasid on õpetatud kui meeleplekkide vastumürke. Läbi nende avalduvad keskendumine, meenutusvõime ja kindel kõne, täiesti puhtad ukSED² ning käitumine, pürgimuspilved ja jõud, hülgamine ja mõistmine ning lõplik ja täielik virgumine.

3. Korvid ja tantrad on tee astmed

Õeldakse ka: „Kolme korvi [käitumisjuhiste korv, suutrakorv ja *abhidharma* korv] ja nelja tantrat õpetatakse kui tee astmeid.“

„Kahes osas“³ öeldakse: „Esmalt tuleb tegeleda kahega: töotuste uuendamise ja puhastamisega, õiges järjekorras.

Lõpuks aga arendada meelt Hevadžra meetodiga.

Hoides kõrgeima sõiduki varjupaigatootusi ning et teed ja tasemed meelevoolus avalduks, peab õnnelik isik olema kindel, et [õpetus] on üks.

4. Kolme seadmuseratast eristatakse vastavalt kuulajate mõistmise tasemele

On öeldud: „Kolme seadmuseratast õpetatakse vastavalt õpilaste mõistmise tasemele erinevalt. See tähendab:

Kui õpetada mõistusega hoomamatut mõistetest vaba loomulikkude olekut madala intellektiga olendile kohe alguses, [võivad temas tekkida] kahtlused, mis [õpetuse] kõrvale heidavad.

Seega, et tasakaalustada äärmuslikku eitamist, õpetati esmalt esimese seadmuseratta pööramise ajal nelja tõde kannatusest⁴, [kannatuse] põhjusest, [kannatuse] lakkamisest ja [kannatuse lakkamisele viivast] teest.

Seejärel, et heita kõrvale püsivasse uskumine, õpetati keskmise pööramise ajal kõike alates materiaalistest vormidest kuni kõiketeadva teadvuseni läbi kaheksateistkümmet tühjuse tüüpi kui mitteolemasolevat.

Seejärel, et heita kõrvale olemasolu ja mitteolemasoluga seotud ebakindlus, selgitatakse kolmanda seadmuseratta pööramise ajal kindlat, äärmustest vaba tähendust, mille järgi kõik nähtused on mõistetest vabad (*spros bral*), sügavad, kokkupandamatud, rahu ja iseenast teadev teadmine, tõeline tähendus.

5. Kolm seadmuseratast sisalduvad täielikult igas rattas

Õeldakse: „Kolm seadmuseratast sisalduvad täielikult igas rattas.“

Mõistes täielikult ringkäigu kannatust, on selle põhjuse ja alguse kõrvaleheitmise meetodiks tee, selle viljaks on [kannatuse] lakkamine.

Need on neli õilsat tõde, mida seadmuseratta kolme pööramise ajal alati õpetatakse.

² Keha, kõne ja meel.

³ *Hevadžratantra*.

⁴ Seda võib tõlkida ka rahulolematuseks.

6. Järgmise seadmuseratta seeme on olemas eelmises

On öeldud: „Järgmise seadmuseratta seeme on olemas eelmises.“

Nelja tõe [õpetuses] on vande olemuseks, mida selgitatakse kui hoomamatut, tühjus.

See on keskmise seadmuseratta pööramise kavatsatud tähendus.

Keskmise seadmuseratta pööramise ajal selgitatakse tühjust kui sõnade ja mõtete kaudu väljendamatut, mis on mõistetest vaba oleku kindel seeme, [mis tuleb] lõpus.

Lõpuks on öeldud *Laṅkāvatāra[suutras]* ja teistes [tekstides]:

„Kuigi [Virgunu] oli täielikult virgunud, kui ta asus Akaniṣṭhas kujude vallas, kehastus ta taas siin [maailmas] ja virgus uuesti.

See on ka mantrasõiduki seisukoht.

7. Suutrate ja oluliste punktide järgi eristatakse kolme seadmuseratta pööramist

On öeldud: „Suutrate ja oluliste punktide järgi eristatakse kolme seadmuseratta pööramist.“

Samdhnirmocanasūtras on öeldud: „Kolme seadmuseratta pööramise hulgast on esimese kahe [pööramise ajal selgitatu] vaieldava tähendusega, [samas kui] viimane on vaieldamatu. See on suutrate tähendus.

Džigten Sumgön on öelnud: „Sansaara mahajätmiseks peab meeles tekkima järk-järgult selgelt avaldunud mõistmine.“

Samamoodi töötab ka suur isand Gampopa välja nelja jooga süsteemi⁵.

Seega on seadmuseratta tähendus määratletud suutrate ja oluliste punktidega.

8. Käitumisjuhiste korv kuulub nelja tõe seadmuseratta pööramisse

On öeldud: „Käitumisjuhiste korv kuulub nelja tõe seadmuseratta pööramisse.“

[Käitumisjuhiste kogus on öeldud]: „Selliste tegude viljaks, nagu näiteks käitumisreeglite rikkumine ja vannete mitteandmine ja muu selline on kannatus. See on tõe kannatusest. Selle põhjuseks on meelelodevus ja muu selline. See on tõe kannatuse põhjusest. Selle peatamiseks tuleb püsida käitumisreeglite järgimises. See on tõe kannatuse lakkamisest. Reeglid on paika pandud viies osas⁶, mis on kannatuse lakkamisele viiv tee. Seetõttu on nelja tõe olemuseks käitumisjuhiste korv.

9. Erinevad sõidukid on kindla tähendusega seadmuseratas

On öeldud: „Erinevad sõidukid on kindla tähendusega seadmuseratas, tühjus ise.“

Kui ollakse üksikhaaval kaks äärmust kõrvale heitnud,

⁵ Neli joogat: 1. Ühte punkti keskendumine (*rtse gcig*); 2. Mõistetest vaba (*spros bral*); 3. Üks maitse (*ro gcig*); 4. Meele arendamise puudumine (*sgom med*).

⁶ Viis osa: 1. *pham pa'i sde* – hävitavate eksimuste osa (neid on neli: varastamine, tapmine, valetamine, seksuaalne väärkäitumine), mis murravad ordineeritud munga või nunna vanded täielikult; 2. *Lhag ma'i sde* – lisavannete osa (13 lisavannet, mille rikkumine munga-või nunnavanded peaaegu murrab. Nendeks on viis olenditesse kiindumisega seotud vannet, kaks asjadesse kiindumisega seotud vannet; kaks teise kahjustamisega seotud vannet, neli suurepärase nõuande järgimisega seotud vannet (nt tüli ja vastuolu tekitamise keeld koguduses); 3. *Spang ltung ba'i sde* - allakäigu osa (120 vannet); 4. *Sor bzhag pa'i sde* - isiklikku ülestunnistamist nõudvate eksimuste osa; 5. *Nyes byas pa'i sde* - eksimuste osa.

Olles mõistnud esimese seadmuseratta nelja tõde ja keskmise seadmuseratta tunnuste puudumist, jõutakse äärmustest vaba kindla tähenduseni.

Erinevates sõidukites avaldub tühjus nii põhjuse kui ka tagajärjena ning sellel eristatakse samuti palju peeneid aspekte.

Kuigi erinevaid teesid ja vilju õpetatakse kui sõidukisse sisenemise erinevaid viise, tuleb lõpuks olla veendunud nende samasuses.

Seega õpetab viimane seadmuseratas sõidukite erinevaid lähenemisi.

Seda peetakse kindla tähendusega [seadmuse]rattaks,

kuna nii on öeldud *Tathāgatagarbhasūtras* ja *Samḍhinirmocanasūtras*.

10. Kuue piiri kavatsust tuleb mõista kui kindlat tähendust

[Osutades sellele], et kõike, mida on õpetatud kui kuut piiri⁷, on ainult kindla tähendusega, on [Džigten Sumgöni] eripära.

Kuna Võitja ei lähe enda sõnadega kunagi vastuollu, õpetab ta [alati] tõde.

Kõigil õpetustel on alati kindel tähendus, mis ei ole petlik.

Põhjus ja tagajärg, siin pole miskit muud õpetada.

Siiski, õpilaste erinevate eelduste ja tüüpide tõttu avalduvad erinevad mõistmise viisid, näiteks nagu kuus piiri.

Seda on selgelt öeldud *Mahāmayūrisūtras* või

Candamāṅga [dhāraṇīs] või *Candrapradīpas*

või *Suvarṇaprabhāsasūtra Sarasvatī*-nimelises peatükis.

Kes sõandaks sellega mitte nõustuda?

11. Äärmustest vaba *madhyamak*at selgitatakse *cittamatra* (*sems tsam* – ainult meel) õpetustes

On öeldud: „*Cittamatra* juhised selgitavad *madhyamak*at.“

Mingeid asju ei saa tuvastada muu kui palja meelena.

Ent ka meel on vaba olemasolu ja mitteolemasolu äärmustest.

Seega, kes ütleb, et *madhyamaka* on sellest erinev?

Ilmu ja meel on kahesusest vaba, see peaks olema kogemuse alus.

12. Ka väär suhteline [ilmuv] suudab täita funktsiooni

On öeldud: „Ka väär suhteline [ilmuv]⁸ suudab täita funktsiooni.“

Lisaks on sellel neli tunnust:

seda analüüsides on see tühi;

⁷ Kuus piiri – suutrakirjanduse tõlgendamisel kasutatavad kuus erinevat tõlgendamisviisi: On öeldud, et väidet võib tõlgendada kuuel erineval moel. See võib olla: 1. Kindla tähendusega (*nges don*) ja 2. ajutise või vihjatud tähendusega (*drang don*); 3. Kavatsuslik tähendus (*dgongs pa can*) – miski, mis pole otse öeldud, võib väljenduda metafoorina ja 4. Mittekavatsuslik tähendus (*dgongs pa ma can*); 5. Sõna-sõnaline (*sgra ji bzhin pa*) ja 6. Mitte sõna-sõnaline (*sgra ji bzhin ma yin pa*) tähendus.

⁸ Väär suhteline on suhtelise tõde aspekt, see, kuidas maailm, kõik ilmuv, virgumisteele asumise alguses avaldub: peame ilmuvat olemasolevaks ja oleme sellesse kiindunud.

nad suudavad täita funktsiooni;
nad ilmuvad sarnaselt;
ja kerkivad sõltuvuslikult.

Seda tuleb mõista analoogide näitel nagu [need, mis on kirjas] *Lahkust tagasitasuvas suutras*.

Näiteks nagu Mrgāramātā viissada last⁹

või [näide] suure braahmani¹⁰ õlust pealuu sees¹¹.

Samuti [saab seda mõista] näite kaudu käitumisjuhiste kogust – viissada ahvi, kes kõik samal ajal kaevus hukka said.¹²

13. Kõik teed on seotud kümne taseme läbimisega

On öeldud: „Kõik teed on seotud kümne taseme läbimisega¹³.”

Üskõik kas tegu on suutra või tantraga, esimene tase, mis algab nägemise teega, kuni viimase tasemeni, mil jäetakse maha teadmise varjutused ja jõutakse kõikteadmiseni – suutra ja tantra on siin võrdsed. Vahe harjutamise tugevuses [ehk selles], kas tee on hetkeline või astmeline, tuleneb vaid iseenda pingutustest.

14. Veelgi enam, on kindel, et kõiki teid läbitakse astmeliselt

On öeldud: „Kõiki teid läbitakse astmeliselt“.

Kuigi eristatakse hetkelist ja astmelist [teed],

Siis tegelikult on kõik [teed] astmelised.

Kuidas on siis võimalik üheaegne või hetkeline tee läbimine?

Tugev olend läbib kihtidena üksteise vastu pandud riidest oma jõu abil noole ühe hetkega.

Kuigi öeldakse nõnda, on see rumala omadus, kes eeldab, et esimest kihti läbistamata läbis nool ainult viimase kihi.

15. Samuti on tõsi, et esmalt hüljatakse kogu teadaoleva (*shes bya*) varjutused¹⁴

On öeldud: „Ka teadaoleva varjutused hüljatakse esimesena.“

Siin viitab partikkel „ka“ teisele võimalusele.

See pole kinnistunud seisukoht.

Tavaliselt hüljatakse astmeliselt

karma, meeplekid, aga mõned isikud

⁹ Selles näites näevad need viissada last jõge ületades selle pinnal peegelduvat maastikku. Mõistes selle kujundi kaudu kõikide nähtuste sisemist olemust, mõistavad nad *mahāmudrāt*.

¹⁰ Saraha

¹¹ Kui Saraha tahtis pealuu-kausist õlut juua, peegeldusid välised objektid joogianumas. Mõeldes nähtustest kui peegeldustest, mõistis ta *mahāmudrāt*.

¹² Grupp ahve nägi ühel päeval kaevus veepinnal kuu peegeldust. Arvates, et kuu on uppumas, proovisid nad kuud päästa, tekitades ahviketi, kus iga ahv hoidis teisest kinni. Lõpuks aga puuoks, millest viimane ahv kinni hoidis, murdus, ning kõik ahvid kukkusid kaevu ning uppsid.

¹³ Pole nii, et hetkelise tee puhul kümnet taset ei läbita.

¹⁴ Tavaliselt öeldakse, et kõigepealt puhastatakse, hüljatakse karma jäljed, siis meeplekkide varjutused ja alles siis teadaoleva, teadmise, mõistmisega seotud varjutused.

hülgavad esmalt teadaoleva varjutused
ning kaks teist [karma ja meeleplekid] jäetakse maha iseenesest.
Nõnda ütles Milarepa. ’

16. Õige mõõt¹⁵ on Buddha teadmise teadmus (*ye shes*)

On öeldud: „Õige mõõt on Buddha teadmise sügavaim olemus.“

Nõnda [ütleb] õpetaja Dignāga:

„Hüvesläinu, õpetaja, kes soovib toimida olendite hüveks,
on saanud õige mõõduks.“

Kuna on öeldud, et selles tekstis ja traditsioonis pole [nii-nimetatud] „koera pea kujuline
ümmargune kivi“ kivi tõeline olek,

siis samamoodi pole jänesel sarvi, sest see on tema loomulik, tõeline olek.

Need näited illustreerivad kõikide nähtuste loomulikkude olekut.

Seega see, mis on saanud tõelise mõõduks,

Pole midagi muud kui täiuslikult Virgunu meel.

17. Õige tunnetuse vahendite viil näitab sügavat tühjust

On öeldud: „Õige tunnetuse vahendite viil näitab *dharmatāt*, tühjust.“

Seitset tüüpi loogilises arutluses¹⁶

sisaldab järelalus nelja tüüpi loogilist tunnust (*rtags*).¹⁷

Nelja õiget loogilist tunnust kasutades

võib vilja, tulemuse kaudu järelaluda põhjust,

kuna tulemus ja põhjus on sõltuvuslikult tekkinud,

järelduse kaudu aga teada, et need [põhjus, tagajärg ja sõltuvuslik tekkimine] on kooskõlas.

Ollakse vabad põhjuse ja tagajärjega seotud teadmatuses ja meelesegaduses.

Nelja vahetu taju liigi hulgast

eneseteadvuse vahetu taju

teostab rahu püsivuse keskendumise (*zhi gnas ting ’dzin*),

joogi vahetu taju teostab kõrgema nägemise (*lhag mthong*).

Nende kahe taju ühendus osutab sügavale tühiolokule.

Pramāṇavarttikas on öeldud: „Kõiki nähtusi

täielikult analüüsides pole need nähtused [leitavad]

ning neil pole ühe või paljususe loomust.

[Seega] pole midagi muud peale tühjuse.

¹⁵ *Tshad ma* - siin pigem õige tunnetuse vahendid, mis viivad õige tunnetuseni. *Tshad ma* tähendab ka mõõtu, mõõdupuud, milleks on Virgunu.

¹⁶ Nendeks on 1. eeldus (*vid spyod*); 2. ebakindel avaldus (*snang la ma nges*); 3. äralõigatud teadmine (*gcad shes*); 4. vale teadmine (*log shes*); 5. kahtlus (*the tshoms*); 6. vahetu taju kaudu õige tunnetus (*mngon sum tshad ma*); 7. järelduse kaudu õige tunnetus (*rjes dpag tshad ma*).

¹⁷ Need neli õiget loogilist tunnust on: 1. viljal, tulemusel põhinev tunnus (*bras bu’i rtags*); 2. Loomulik, iseeneslik tunnus (*rang bzhin gyi rtags*); 3. mittetajutav tunnus (*ma dmigs pa’i rtags*); 4. Ebakindel tunnus (vale tunnus) (*ma nges pa’i rtags*).

18. Kõik filosoofia järgijad on „dogmaatikud“¹⁸

Öeldakse: „Kõik filosoofia järgijad on dogmaatikud.“

Kindlasti mittebudistid,

aga ka need, kes on ülbed ja teesklevad, et on budistid, väidavad, et kõik nähtused on olemas suhtelisel tasandil, mitte absoluutse tõe tasandil.

Seetõttu mittebudistid ja muud, kes jagavad kahe äärmuse – eternalismi ja nihilismi vaateid, ei tea „mõistetest vaba“ tähendust ning seetõttu sattuvad madalamatesse valdadesse.

Täielikus vooruse juurte mõistmise suutras on öeldud:

„Isegi kui käitumisjuhiseid järgiti miljon kalpat või arendati pika aja jooksul keskendumist, niikaua kuni ei mõisteta tõelise mõõtu, ei saa nad sellest õpetusest aru miskit.“

Mis on tõelise mõõt?

Kas pole see [see, mis on] olemise ja mitteolemise äärmustest vaba, sõnadest ja mõtetest vaba?

19. Ka mitte-budistidel on palju voorusi, mida teostada

On öeldud: „Ka mitte-budistidel on palju voorusi, mida teostada.“

Seda seetõttu, et ka neis on suur kaastunne, nad peavad suveeraldust ja tähistavad selle lõppu ning peavad kinni vannete puhastusrituaalist. Neid peetakse loomulikeks voorusteks.

20. Budisti ja mittebudisti eristab varjupaika minek (kaitse alla minek)

Öeldakse: „Budisti ja mittebudisti eristab varjupaika minek.“

Madhyamaka vaade, käitumine, kaastunne, minasse taklemise mahajätmine või või neli Seadmuse pitsit – mitte ükski neist pole eristav märk.

Šākyamuni oma õpetajaks pidamine ja oma meeles hoidmine, õpetusse ja kogudusse varjupaika minek – need on eristavad tunnused, pole mingeid teisi.

21. Mahajaana ja hinajaana vahe on *bodhicitta*, virgumismeel

On öeldud: „Mahajaana ja hinajaana vahe on *bodhicitta*, virgumismeel.“

See tähendab, neid ei erista põhjus, tee ega vili, vaid teiste hüveks tegutsev meel. Kas keegi on või ei ole vastavalt parimate, keskmiste või madalamate võimetega, nagu karjuse, parvepoisi ja kuninga näites, just see on see,

¹⁸ Halvustav termin mittebudistide kohta, siin pole tegu svatantrika järgijatega – need, kes usuvad suhtelise tõe tasandi tunnuste tõelisse olemasolusse.

mis kõrgemat ja madalamat õpetust hästi eristab.

22. Suutra ja mantra erinevus on pühitsus

On öeldud: „Mantra ja tunnuste[sõiduki] erinevus on pühitsus.“

Erinevad pole tee, teele sisenemise ja vilja meeldivus,
raskused, meelenaudingute hülgamine ja aeg,
vaid pühitsuste astmed, mis on vastavalt seotud
kriyā-, *caryā*-, *yoga*-, isa-, ema- ja mitteduaalse tantraga.
Nii on öelnud suur isand Drikungpa.

23. Kui üks neist kahest puudub, siis pole täielikku virgumist võimalik saavutada

On öeldud: „Kui üks neist kahest – mantra või tunnuste sõiduk - puudub,
siis pole täielikku virgumist võimalik saavutada.“

Põhjusliku sõiduki abil on hüljatavaks objektid jämedal kujul,
vilja sõiduki abil tuleb hüljata peenobjektid.

Atīša on öelnud, et mantrasõiduki puhul jõutakse puhta virgumiseni,
kui toetutakse kuuele ületavusele.

Seda on kirjeldatud paljude meetodite abil.

24. Kolm vannet on põhipunktides, milleks on kümne mittevoorusliku hülgamine, samad

On öeldud: „Kolme vande põhipunktide järgi see, mida tuleb hüljata, on kümne
mittevoorusliku hülgamine, mis on [kõigis vannetes] sama.

Selle tähendus on [järgmine]:

Käitumisjuhiste kogus, suutrades ja mantra[õpetustes] selgitatakse keha, kõne ja meele
mittevooruslikke tegusid kui selliseid, mis tuleb hüljata, mitte järgida.

Näiteks on seksuaalne väärkäitumine käitumisjuhiste kogu järgi hävitav eksimus.

See hüljatakse ka bodhisattvateel. Mantrajaanas hoitakse seemet.

Seega on põhipunktid samad.

Nõndamoodi on samad [ka teised teod] nagu elu võtmine ja muu.

25. [Vannete]andja muudab vanded kolmeks erinevaks vandeaks

On öeldud: „[Vannete]andja muudab vanded kolmeks erinevaks vandeaks.“

Kuigi kolme vande põhipunktid on samad,
tulenevad kolm tüüpi ja nimetust [vande]hoidja erisustest.

Näiteks kuigi ehte olemus on [alati] kuld,

siis kandja erisuste tõttu, näiteks kas ta on kuningas,

minister või alam, ilmub ehe [vaatajale] kui kolm erinevat liiki.

26. Täielikult puhtal loomusel on eraldumise vilja¹⁹ hea omadus

On öeldud: „Meele (*dhātu*)] täielikult puhtal loomusel on eraldumise vilja hea omadus.“

Kaitsja Maitreya²⁰ näidete näidetega²⁰:

virgunu närtsivas lootoses²¹, mesi²², kesta sees asuv vili²³.

Seda on samuti näidatud *Avataṃsakasūtras* –

kolme tuhande kordne maailmasüsteem riidetükil²⁴,

või näide *Kuningas Dhāraṇīśvara palutud suutras* kalliskivist,

mida on puhastatud ja läikima löödud²⁵.

Niisiis, perekonna elemendil (*rigs khams*) on loomulikult kõik eraldumise vilja head omadused,

kuid see on kaetud ajutiste varjutustega.

Kui need hajutada, [jääd] täielikult Virgunu seisund.

Kuigi päikese vägi valgustab taevast,

ent kui taevast katavad veekandjad,

pole näha ka päikesevalgust.

Lisaks on öeldud Võitmatu Hävitaja²⁶ suulistes juhistes:

„Olemuse, põhjuse ja vilja, tegevuse, omamise ja kõikeläbistava tähendus,

erineval ajal avalduv, kõikjalolev, muutumatu, headest omadustest lahutamatu –

sellised on ülimalt avaruse kavatsatud tähendused.“

Kuna seda nii õpetati, siis nõndasus kindlasti nii ongi.

27. 37 virgumise faktorit²⁷ sisalduvad hüvesläinu olemuse tuumas

On öeldud: „37 virgumise faktorit sisalduvad hüvesläinu olemuse tuumas.“

Kui Buddha selgitas, et kõik lõpliku virgumise taseme omadused on olemas hüvesläinu olemuse tuumas, mida siis veel öelda 37 virgumise faktori kohta!

Kui need poleks seal olemas, siis kes saaks väita, et avaldub mitte-põhjustatud tulemus?

28. Neli mõõtmatus on Virgunu olemus

¹⁹ Eraldumine sellest, mis tuleb hüljata – mittevooruslikud teod jne.

²⁰ Need näited on kirjas *Uttaratantraśāstras* (*Rgyud bla ma*), mille autoriks on Maitreya.

²¹ Kuigi lootos on väljastpoolt närtsinud, on selle sees endiselt selle sisemine olemus, Virgunu. See näide on seotud ihaldamisega (*'dod chags*), kolmest meelemürgist (*dug gsum*) esimesega.

²² Kuigi mesi on väga maitsev, ümbritsevad seda tavaliselt ohtlikud mesilased. See näide on seotud teise meelemürgi – vihaga (*zhe sdang*).

²³ Seemne sisemine olemus ei sõltu sellest, kas ta on kestaga kaetud või mitte. Ent ometi on seemet väga raske süüa, sisemise olemuseni jõuda. See osutab kolmandale, meelesegaduse (teadmatuse) (*gti mug*) meelemürgile.

²⁴ Nagu mitmekordseid maailmasüsteeme kirjeldatakse asuvat pisikesel riidetükil, samamoodi võib ühe inimese meel sisaldada kõiki virgunu omadusi.

²⁵ Virgunu loomus on kui kalliskivi. Seda on lihtsam ära tunda, kui see on väliselt ja sisemiselt puhastatud, kuid isegi kaetult on selle olemus sama.

²⁶ Maitreya, kes andis suulisi juhiseid Asaṅgale, üks nimedest.

²⁷ 37 faktorit: neli tähelepanelikkuse või teadveloleku rakendamist (*dran pa nyer bzhang bzhi*), neli täielikku mahajätmist (*yang dag spong ba bzhi*), neli imet (*rdzu 'phrul bzhi*), viis võimu (*dbang po lnga*), viis jõudu (*stobs lnga*), seitse virgumise osa (haru) (*byang chub kyi yan lag bdun*), õilis kaheksaosaline tee (*'phags lam yan lag brgyad*).

On öeldud: „Neli mõõtmatus on Nõndaläinu olemus ja virgumise olemus ise.“

Ja veelgi enam, need neli Brahma-seisundit - sõbralikkus, kaastunne, rõõm ja võrdsus on Nõndaläinu meel, sügavaim olemus (*snying po nyid*).

Seetõttu on need olemas täielikult virgunu olemuses ja samuti aluses, tees ja viljas.

29. Kõik sõidukid on ühest perekonnast (*rigs*), üks sõiduk

On öeldud: „Võitja kavatsus on üks perekond (*rigs*), üks sõiduk.“

Võitja pähe ei tulnud sellist mõtet: „See kuulub mahajaanasse, see kuulub hinajaanasse, seega neile tuleb õpetada vastava sõiduki järgi.“

Ta on alati kahesusest vaba.

Bodhisattva tegevuste teostamise vahendite lõpmatut avaldumist näitavas suutras on öeldud: „Juhi meel suhtub kõigisse meelt (teadvust) omavatesse olenditesse (*sems can*) võrdselt.

Mu meeles pole mingit eristavat äratundmist.

Kui ma õpetaksin teistele väikest sõidukit, siis avalduks minus kitsiduse viga.

Seega on ainult üks perekond ja sõiduk.“

30. Kuuljad (šraavakad), isevirgujud (pratjeekabuddhad) ja väära kiindunud saavutavad samuti kõiketeadmise

On öeldud: „Väära kiindunud ja kuuljad saavutavad samuti lõpliku suure virgumise.“

Seda seetõttu, kuna ka väära kiindunutel ja kuuljatel on nõndaläinu loomus.

Ja nad jätavad oma [vana] mõtteviisi maha ja sisenevad Suurde Sõidukisse, sest täielik vigumine on sisemine kalduvus.

Nii on öeldud ka *Candrapradīpa (Kuu lamp ehk Samādhirajasūtra, Keskendumise kuninga suutra)* suutras:

„Kõik olendid on hüvesläinu tuumast täielikult läbi imbunud.

Teadvusega (meelega) olendite hulgas pole ühtegi sellist, kes poleks sobiv anum [õpetuse vastuvõtja].“

Ja kuna ka kaitsja Maitreya on väga palju kordi öelnud,

et „kõik teadvusega olendid on virgunud, nad on vaid kaetud ajutiste varjutustega,“ siis seda tuleb tõesti nii mõista.